

Képernyő

Játékok

Csak ülök a képernyő előtt, mintha odaszögezne. És gyönyörködöm. Miben? Hát a ruhákban! Elragadtatásom két héttel ezelőtt volt a csúcsponton. Nem a műkorcsolyázók flitterei és alig-tüüi keltették föl a figyelmemet — a szarajevói közvetítések óráit megspóroltam magamnak. (Hosszú évek tapasztalatai alapján, melyek lényege: ha már mindenképpen képtelen vagyok megjegyezni, mi a különbség a Ritzberger és a dupla axel között, kár belém, nézze, aki érti...) Hanem a magyar tévéjátékok szereplőinek ruhái! Hogy miért? Háztáji oknyomozásom oda vezetett, hogy 1. ki vagyok éhezve, hosszú hónapjaim teltek magyar tévéjátékok nélkül, „kosztümösöt” meg még annál is régebben láttam; 2. Mialkowszky Erzsébet, Wieber Marianne, Vidák Györgyi — kitűnő jelmeztervezők, Bachmann Gábor és Götz Béla — fantasztkusnak gazdag képzeletű, érzékeny és korrekt diszlettervezők, s ezúttal a gyártás is kitett magáért, időt, fáradságot, pénzt nem kímélve fölhatott, elkészített minden kellék, melyek látványa megindította az operatőröket, és szebbnél szebb enteriőröket meg ruharezleteket fényképeztek.

„Vizuális típus” lévén, látom sorsomat: már rég elfelejtém, miféle ősi (pre)kriminalonak szövédek egy-másba *Maár Gyula* filmjében, E. T. A. Hoffmann *Scuderi kisasszonyának* tévéváltozatában — de a kép, melyen *Temessy Hédi* (a címszereplő) szolid vert csipkékben oly finom báj-lí helyet foglalt a csodálatos pohárszék mellett, föl-kattintotta (eltartott kis-ujj!) egy fantasztkus, föl-

kattintható tetejű, ódon, metszett borkiöntő fedelét, és cseppnyi veresét töltött magának az észveszejtően elegáns-karcsú talpasba... Ezt a képet őrizni fogom. Az *ördög talizmánjai* című film összességében felejthető — ám egy-két képe (tud-nék még sorolni) bizonytal beugrik majd, s vigaszul szolgál, szépségvágyunk ki-elégítettségének eljövendő idején. S majdnem így vagyok *Málnay Levente Noel Coward-játékával*, mely a *Földi kacaj* címet viselte, s az előbbinél új-koribb, modern kényelem-kellékeit, meg a mai divat-ruhákat: vonultatta föl (*Moór Marianna, Kovács Adél, Tóth Enikő* vonalain). Bámultam, s még azt is megértettem, miért *Sinkovits Imréhez* vonzódnak oly ellenállhatatlanul ezek a pompás eleganciájú, csodaszép nők, holott kézre esnek nekik — *Lukács Sándor* is... Nos, a Sinkovitsnak, ha jól emlékszem, húsznál több háziköntöse volt, egyik szebb, mint a másik, ki tud ennek ellenállni?

A múlt héten aztán a magyaros ruha következett — *Haumann Péter*en. Előszőr a *Máz* című *Juhász István—Mihályfy Sándor* játékban a neurotikus gyár-igazgatók egyen-szűrűkék öltönyei, melyeket a zoknik és nyakkendők összecsengése alakítottak finoman egyedivé. Majd *szombaton*, I. Lipót örült ruhakollekcióit viselte *Haumann* oldott természetességgel — szemben *Tordy Géza* és *Sunyovszky Szilvia* dús arany-rátétes „magyaroschaival” *Boldizsár Miklós* „komitragédiája” (*Szónyi G. Sándor* rendezte) a Wesselényi-össz-szeesküvés utáni lehetetlen korszakban játszódott, amikor is hőnek lenni kilátás-

talán vállalkozás, csakúgy, mint opportunistán, mert ez, és a hasonló korok egyedül arra jók, hogy egy dilis hatalmas fejeket csapkodjon lefelé — miután eljártssa velük kisdied játékaikat. Hogy azt mondja: valld be, bűnös vagy; valld be, ártatlan vagy, bűnös csak a másik, az elvtársad; jó kisfiú, mindent bevallott, lehet akasztani.

Visszatérve még egy pillanatig a *Mázra*: a „szindidaktika” esetének fennforgására gyanakodtam, mert az élvezetesen játszó *Garas Dezső*, mint a becsületes, szakmáját mindenek fölött szerető és értő magyar szakmunkás (festékeverő!) modelleje egyre-másra vörös festékeket kevert ki a keverővel, s a termék költői rendtelenségű foltokban ékítette kék munkaszubbonyát. Örömmel jelentem, valószínűleg tévedtem. Mostanra megnyugodtam, s megnyugtathatom a kedves olvasót is: mind a föntiek két hosszúság tanulóhat zabolátlan lecsapódásai, s többé nem fordulhat elő, hogy recenzión ennyire képies-kosztümös legyen. Nyilván rájötték már: az új színestévé-tulajdonosok betegségében estem, életemben először, s remény van rá, utoljára. Tudniillik, *Starsky és Hutch* láttán, vasárnap este, a szín-kép fertőzés két hétig tartó betegségéből való kigyógyulásomat konstalálhattam. Ezt már színesben is épűgy untam, mint korábban fekete-fehérben...

Sulyok Erzsébet

A megye művészeti életéről

A Csongrád Megyei Tanács mellett működő Művészeti Tanácsadó Testület tegnapi ülésén Rákos Istvánné, a megyei tanács vb művelődési osztályvezetője vitaanyagot terjesztett elő — a megye művészeti életéről és a fejlesztés feladatairól. A téma a közeljövőben kerül megvitatásra a tanács végrehajtó bizottságának ülésén is.

A tegnapi beszámoló a jelenlegi helyzet vizsgálatára, a problémák feltárására és a lehetséges megoldásokra összpontosított. A nagy hagyományú szegedi művészeti intézmények és műhelyek közül a színház, a szabadtéri, a Tiszatáji tartalmi és szervezeti megújítására és a lehetséges megoldásokra összpontosított. A színházban a tárgyi feltételek kiteljesedésevel kedvező helyzet teremtődött a minőségi fejlesztésre, az igényes és korszerű színjátékkultúra meggyökerezésére. A szabadtérin az utóbbi évek

műsorpolitikai tendenciái, valamint a megújított irányítás jelentő garanciát a megmerevedett műsorstruktúra, valamint a hullámzó előadás-színvonal megszüntetésére, a szervezeti formák korszerűsítésére. A Tiszatáji új profiljának kialakításával megváltozott a szerkesztőség eddigi rendszere és összetétele. A kinevezett főszerkesztőnek s az ötagú szerkesztőbizottságnak a munkáját jelenleg egy főállású munkatárs és öt tiszteletdíjas rovatvezető segíti. A szerkesztőség erőfeszítéseket tesz a folyóirat

mielőbbi újraindítására, tartalmi koncepciójának részletes kimunkálására, az 1987-es lapterv elkészítésére, a folyamatos megjelenéshez szükséges kapcsolatok kialakítására. A mintegy 10-15 éves múlttal rendelkező műhelyek közül a Szegedi Szimfonikus Zenekar, a Kincskereső szerkesztősége, a Weiner Leó Kamarazenekar munkájával is foglalkozott a testület, valamint a művészeti szociális területi szervezeteinek, s a nem intézményi keretek között dolgozó alkotóknak érdemeivel és gondjaival is. Végül megtárgyalták a tömegkommunikációs fórumok szerepét a művészeti értékek kiválasztásában, közkinccsételében, a közvélemény orientálásában.

Mai polihisztorok

Rádiófigyelő

Többször fölmerült, *Dankó Pista* örökségével jól sáfárolkodik-e Szeged. Hogy a régi Hungáriánál álló szobróról legendák keringenek, s a hegedűjét időre megcsiszolják, lassan közhelyszámba megy, mindenki tudja. Sírja a Belvárosi temetőben; szellemét még az ószínház falai őrizhették, ahol annak idején játszották népszínműveit. A jeles nótaköltő emlékének adózott — Csongor Győző kutatásai alapján — a Szegedről elszármazott *Csemer Géza*, kétrészes *Eltörött a hegedűm* című játékában, melynek befejező epizódját a múlt hétfőn sugározták, a *Petőfi* adón. A „dal *Petőfijének*” lobogó, szenvedélyes lelete elevenedett meg, olyan neves művészek közreműködésével,

mint *Velenczey István, Inke László, Lukács Sándor*, a főszereplő *Nemcsák Károly*, s a szintén Szegedről nemrég indult *Csonka Ibolya*. Hírlik, *Dankó Pista* kultuszának hamarosan hódol a város is, nyárra a szabadtéri játékok igazgatóságáig ugyanezt a *Csemer Gézát* kérte fel nagyszabású műsor összeállítására, az újszegedi szabadtéri színpadra.

Szeretné ön tudni, a tudós-avagy a művésztipusba tartozik-e? Nos, a válaszhoz mindössze agyműködését szükséges megvizsgálni! Ha alkotó, szellemes, kötetlen egyéniség, úgy a jobb, ha pedig fejelemzett, öntudatos, racionális — minden bizonytal a bal agyféltekéje aktívabb. A legújabb kutatások, osztozott agykísérletek mutatják ki a két félteke funkcionális különbségét. Ilyen alapon sorolhatók csoportokba az emberek: a művész nagyvonalúan, teljességében fogja fel a valóságot — ezért a jobb félteke felelős. A tudós, a „balos”, pedig felbontja azt, holt részletekkel operál, majd újra összerakja az egészet. Meglepő felfedezés, hogy mintegy 3 ezer évvel ezelőttig a jobb, a „művészi félteke” dominált, ezért érezték úgy az emberek: nem maguk döntenek, felsőbb hang szólal meg bennük. Döntő fordulatnak számít a bal féltekére való átérés. Ma már ez uralkodik, sőt, ha egyszerre észlelnék valamit, egyenesen elnyomja a másik „fél” impulzusait.

Varju Erika

Emlékezés Sohajda Antalra

Kilencven éve, 1897. február 18-án született Szegeden Sohajda Antal, akinek aktív munkásságai tevékenysége ugyan Baja városához kapcsolódik, de városunk szülőtte, és életének utolsó évtizedében újból itt lakott, amíg tudott, dolgozott.

Munkáscsaládban született, nehéz körülmények között nőtt fel. Villanyrezelő tanonc, majd segéd Szegeden. 1915-ben a család Bajára költözött és segédként a Bajai Gázgyárban dolgozik bevonulásáig. 1915 októberétől katoná, majd 1916 végétől hadiüzembe helyezik, és itt dolgozik a háború befejezéséig. Az első világháború után 1919 februárjától 1922 nyaráig a bajai Viktória Hengermalomban, 1922 nyarától 1923 májusáig a bajai Posztó- és Takarógyárban dolgozik.

A munkásmozgalomba 1919-ben Baján kapcsolódik be. Ekkortól tagja a helyi vasasok szervezetének, rendszeres látogatója a munkások otthonnak. A forradalmak lendülete osztályharcos munkássá nevelte és az ellenforradalmi rendszer idején már harcos agitátor. Sztrájk szervezése miatt bocsátották el munkahelyéről 1923 májusában. Ettől kezdve feketelista-fára kerül és csak rövid ideig kap munkát. Közben bérmozgalmak szervezője, részese a helyi munkásokon birtoklásáért vívott küzdelemnek, az országgyűlési képviselőválasztások agitációs tevékenységének.

Mivel tartósan nem kap munkát 1926-tól kispárosként tevékenykedik 1944-ig. Ekkor sem tétlenkedik a mozgalomban. 1928-ban három elvtársával közösi képviselőnek választják, bekerül a társadalombiztosítási önkormányzatba is. Egyik szervezője az 1930. szeptember 1-jei bajai tüntetésének. 1931-ben — a helyi

munkások otthonban tartott rendezvényekért — 3 heti fogahtbüntetésre ítélik. A II. világháború idején elvtársaival együtt a moszkvai rádióadások rendszeres hallgatója, terjesztője. 1944 márciusát követően Ricsére internálják, s miután hazaengedik, rendőri felügyelet alá kerül.

Baja felszabadulása után részt vesz az MKP helyi szervezetének, továbbá a nemzeti bizottságnak a létrehozásában. Ez utóbbiban a kommunista pártot képviseli, titkári tiszteletet tölt be. Egyben a nemzeti bizottság kezdeményezésére megjelent újságnak felelős szerkesztője is.

1947-től 1960 októberéig a Bajai Áramszolgáltató Vállalatnál személyzetis, majd termelési felelős. Az üzemi pártvezetőségnek mindvégig tagja. Az ellenforradalmat követően részt vesz a párt újjászervezésében. Nyugdíjasként a bajai V. sz. körzetben, továbbá 1972-től — Szegedre költözésüktől — a helyi kerületi alapszervezetben propagandista, vezetőségi tag.

Munkásmozgalmi tevékenységét és párttagságát 1919-től ismerték el. Kiemelkedő munkásmozgalmi és gazdasági tevékenységéért, a Munka Erdemérem (1956), a Szocialista Hazáért Erdemérend (1967), a Munka Erdemérend arany fokozata (1969), a Felszabadulási Jubileumi Emlékérem (1970) és a Szocialista Magyarorszáért Erdemérend (1982) kitüntetésekben részesült.

*

Sohajda Antal születésének 90. évfordulója alkalmából holnap, szerdán délután fél 3 órakor az MSZMP Szeged Városi Bizottsága és Szeged város tanácsa koszorúzást rendez a Belvárosi temetőben lévő sírjánál.

Titkos értelmű rózsza

Ördögh Szilveszter regénye

Ördögh Szilveszter első könyve, A *csikó* című elbeszéléskötet 1973-ban jelent meg, és sikert, elismerést kapott érte. Aztán múltak az évek, s az újabb könyvek kevesebb figyelem esett. *Ördögh Szilveszter* útja nem volt látványos, az írói műhelymunka azonban egyre pontosabb lett. Jó kritikákat kapott már a *Lázár békéje* című regénye, 1985-ben, s most bizonyára a *Titkos értelmű rózsza* is sikert arat. A két regény egyébként szorosán összetartozik, voltaképpen ikerregények. Az előbbiben Fekete Lázár életútjával ismerkedhetünk meg, a másodikban feleségével, született *Hajnal Etelkával*. S talán egy harmadik könyvben majd egyetemet végzett fiuk, *Illés* életútja kerül a középpontba. A két regény összekapcsolódik, mégis mindegyik megáll onmagában, bar együtt többet jelentenek.

A *Titkos értelmű rózsza* egyetlen nap története, nagycsütörtök estéjétől, nagypentek estéjéig, de ebben a huszonnégy órában egy egész élet benne van. Etelka már idősödő asszony, 55 éves, s élete holtpontra jutott. Falusi gazdálány, akinek életét a paraszti munka töltötte ki, bár néhány éve a téves térszervezésbe bejáró munkás lett, az évek során elhidegült egymástól, egy éve el is váltak. Fiuk elidegenedett a szülőktől, s a válás után az anya marta el otthonról, mert mindig lánynyal jött haza látogatóba. Az

asszony egy végigdolgozott élet után teljesen egyedül marad. Keresi élete értelmét, keresi a maga „békéjét”, de nem találja. Családja széthullott, a munka elvesztette célképzetét. Rádöbben, hogy ő soha nem volt boldog, legfeljebb régen, akkor is percekre. Hitét is elveszti, számára „meghalt az Isten”. Kételeyit, kérdéseit a falusi plébánosnak gyónja meg, de segíteni az se tud rajta. Sőt, a pap is elveszti hitét, s épp azzal indul a történet, hogy a pap elhagyja hivatását és a falut. Ez érleli meg az asszony elhatározását: ha már boldog nem lehet, akkor befejezi az életét, öngyilkos lesz. Nem akar megbolondulni, nem akarja, hogy tovább gyötörjék a rémisztő álmok, a látomások. Az előző regényből tudjuk, hogy ugyanezen az éjszakán történnék megmagyarázhatatlan dolgok *Lázárral* is: éjszaka a buszmegállóban egy padon üldögél, s az őt igazolatni akaró rendőrt egy üveg-gel fejbe vágja, súlyosan megsebzti, s így börtönbe kerül. Amikor volt felesége haláláról értesül, rádöbben, hogy ő „ölte meg” az asszonyt.

A *Titkos értelmű rózsza* egy asszony sorsát mutatja be, megdöbbentő lélektani hitelességgel. *Ördögh Szilveszter* mindent tud arról a világról, amelyet megír. Regénye az elmúlt év kiemelkedő irodalmi eseménye. (Magvető Kiadó, 1986.)

Vasy Géza

Közművelődési kapcsolatok

Tovább bővülnek a köz-művelődési kapcsolatok Zala megye, valamint a vele határos jugoszláviai terület, Lendva és környéke között. Folytatódnak a már bevált rendezvények, a népművészeti és képzőművészeti kiállítások, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház lendvai és környékbeli vendégszereplései, Zalában az idén is megrendezik a lendvai magyar övönök, pedagógusok anyanyelvi és módszertani továbbképzését, s író-olvasó találkozókat tartanak szlovéniai magyar, illetve zalai alkotók részvételével.

Új kezdeményezésként ezúttal nem Lentiben, hanem — a teljesebb élmény érdekében — Zalaegerszegen látják meg a Hevesi Sándor Színház produkcióját a lendvai területről — a vendéglátók anyagi támogatásával — átránduló magyarok. Több község művészeti csoportjai-nak, pávakörnek cserfélépése is helyet kapott a programban. Szlovéniai magyarokat látnak vendégül a

Zalában megrendezendő szakmai (színjátszó és rendezői, gyermek-néptánc) tanfolyamokon, s költségeiket is fedezi. A zalai koreográfusok, pávakörvezetők pedig rendszeresen segítik majd a kinti magyar csoportok tevékenységét. (MTI)

Megelőzés

A balatonfüredi MÁV Szanatóriumban ez év eleje óta megelőzési programot kezdtek az infarktus veszélyének felderítésére és elkerülésére. Ennek keretében azokat a vasutas dolgozókat vizsgálják meg, akiknél a háromévenkénti egészségügyi szűréseken szív-működési és keringési zavarokat észlelnek. Háromnapos vizsgálat sorozat alapján döntenek az esetleges további kezeléstről, valamint arról, hogy szükség van-e a páciensnek valamely gyógyszer szedésére.